

**ӨЗІС ГЛӨМ ДОСТУМУЗ
МУСА ЈАГУБ!**

Сиз — исте дадым шаириниз андан озмагынмын 50 илди мунасиботка үрөдям тобырн едирин.

Сиз әдәбиятымыза алинчү өлүрүн бийликке бир-бабан көчүрчүлүгө тизетип елдиниздиниз «Ин урун, ин дуня» поэманызда колмисиниз. Еле или жаралычмыз учурунuz марагыз бир шаирин колдизини кабыр вериди.

Товсандуфи дейл ки, сиз даглар көзөли Исмайллы раюунда дуняга көлмиз ил эок жакшы ки, шаир өмүрүнуз номинизин догузу бой-баша четдыгыныз торпага, уча дагларга багалымсыныз.

Сиз тобыт төрүнумузусурунuz. Ше'рлериниз бүтүн көлмиз илде иттин торпагына, турун жардам саф гөлдүн зоймат адамларын багдыдыр. Еле буна кордо да жаралычмыздызда тобыт көзөлиги эле бирликте илсин, илсана мөһөбөт, потенциалдык паросу өсөс жер турунuz.

Өзиз галым достумуз! Мукхтөльф илләрде Багдада не Москвада чөл өтүрдинизиниз «Ярипаглар охууру». «Маним дуням», «Лажми ки, сиз варсан». «Ир сим үстө». «Торпага ситашим». «Пайыз дилоту» не с. китаптарымыз окучуларин дэрин рөгөбтүн галамчышдыр. Бир не поэмаларымыз бир чок СССР халгары диллеринө төрчүө едилмиздир.

Сиз узун илләрди ки, Исма-

йылдыда чыкан «Зарһатнеш» галым гөзетинин редактору ки миз мөк'уз бир ишде чалышдыр. Јашадыгымыз жерин зойматчээринин һајатында, ишнде-жучуде јакымдан иштерин едирсиниз.

Бу баһары күндө өмүрүңуз намыл чыгына — элин дашына не галым гөзүсүңуз. Гөј жаралычмызгымыз да өмүрүңуз ки ми барлы-бөһөрүн, јашадыгымыз ына торпаг киши јуукчакылы олсун.

Өзиз галым достумуз Муса Јагуб!

Бу хош күндө бир даһа сизин сөмим-галым тобыт едир, сиз не јени јени поэтик уттурал дилериме.

**АЗАРБАЈЖАН ЈАЗЫЧЫЛАР
ИТТИФАҚЫНЫН ИДАРЭ
КЕШІТИ**

ТӘБИӘТЛӘ ТӘМАСДА

Ш АИР достумуз Муса Јагуб көнд огулауру, көзүңү дуняга тобыт оңи гојунда ачыб. Исмайллы рајоңунку Вуйнuz конкинда. Бу көзөл конди ијирме ил эвэл, шаирин ки күңлүк гонагы оlanda көрүшөм. Кинди тобытнот, чөмонина, дагыла, мешешинө зурулдушам. Муса Јагуб исе бурда көрөлөндөн јашајып. Мөн да оуну бу көндө, армулау һајөт, ким-рөтобала, ејавалы ево, һотта ајы бир агача, күл-чакыр нечо бөјкү үрөлдө, мөһөбөтлө јашадыгынын шайин олмушам.

Ејамнда, столун үстүндө Муса Јагубу ше'р дөфтөүрүсүз торуб зарогланды. Тара-тура сөһбөфорин армнда тоаочо јазмага башладым «Муаллим өмүр» ше'ринин арм-ејры исларларын окудум. Оз конкиндалик мөкөтбө муаллим ишләон шаир үчүн бөлө ше'р, әлбөтө, тобын иди. Муса Јагуб мөнө ушаглымдан, атасынын вахт-сы әлуемдүн, мүһарибө илалорини даһшөтлөриндиң, илк јаралдычмыл Фаллијотиндиң, халг шаиримиз Мөмөд Гаһинини гајгаларымда, редаксийалара дојом үчүн үстү ачмг мапында Бахмыз көлбө-гәчтымакыдан, илдик күңлериндиң, арзуларымдан даимшырдым.

Сөмрлар Азарбајжан Јазычылар Иттифақынин Натоган адыма клубуна көчөрөлдөн ше'р нечесинде Муса Јагубун чыкмынын диллогондо, ишпр-јатлар төрөфиндиң чалдан чыкан јени китапларынын охунда о көнди до, ејавалы өн до, армуд агачларынмы да бир даһа көрөдү. Догуладују, јашадыгы, сөздизин торпага багалымз оуну поэзиясынын орас ана кыттинө чөврилиди. «Торпаг олуб илкин адым» дејон шаир үчүн оңдан мүгөдөс, ондан үлөи неч не жолауыр.

Еле бу торпага учалан даг, битон агач, отыр саван чөкөк, чаглаңа шөләлө, шырыл-шырыл хаан чөј, мөј хаала-чөмөн, гушларын илгөмөс, дэрәдер, гөјәлар, төлөлар — бир сөвлө, һар шеј шаире догдыдыр. һајөтнине, варлым-нө чөврәлмиздир. Вүтүн буларын һамысы бирликдө оуну канкыатдыр. 1973-чу илде чалдан чыкан китапларында бир өлө бөлө до алдым. Муса Јагуб канкыатын конкинда, армуд-ла һајөтнидө, ејавалы өнвидө, отыр сөвлө чөчөкчөлдө, ахыб кедон чалда, күләл чөмөлдө, мешшө атырып тапыр.

Шаирин бу канкыатыда бир-бириндөн чалды, күчүл не гөдөр леаһа, мөһөзө вөр.

Оуну поэзиясынын тобытанд арм чөвөрү көтөрмөк мүмкүн дејил, чө ки шаир бүтүн өмүр бөјө тобытла төмасда олмушду. Ән күчүл, ан гүдрөт-лө ше'рлери тобытла гаршымагыла туссийдотин доғуб јаралышдыр. Муса Јагуб тобытла рөкәләрин ејин эле көтүрүп һөвәјага көтүрмөјлө, бу рөкәлар јени рөкәлар гатыб, нафөс вериб, оңлары чаладыдыр. Ше'рлериндө торпаг диксинир, буғалымр, акиллар јашыма кирпизини гырпир, јарпаглар оху-ру, шөләләләр һөрүк-һөрүк ахыр, дөрөлөрин агам керук киши көрүпир, чајлағ дагы суагы рөки алыр, даһ јаным өһонкө чөврилир, бөһар кулзиз буагаа алишиб јарпага өтүр. Мешшөчялар бөлкө до Муса Јагуб гөдир та-мизин олама. Мешшөчяларын нуренин ше'рин охунда оңлары сала, не'ман-ла, чыны һајөти көлөрлимиз өнүндө ачылдыр.

Сақларымыз өтир көрнөз,
Күл-чөкөкдир дөрд јазымыз,
Өлөренин чөтөр көрнөз,
Сык јарпаглар тавакымыз.

Оуну бир чок мө'ман, күчүл ше'р-лери төкчө сөјрчү мүшаһадонин жоқ, һагити дујуму, илаһимн небулудуру. «Дағлар не гөрнөб олар небулуру». Ше'ррини төсүсүрлө әкиллар. Һал-бура дағлар һагитимиз бир нечо сөм-мәјитлә јазымын ше'ри ар, ачмағ бу силгәтла ше'р оңлардан гат-гәт үстүндүр. Муса Јагуб кечө вахты дағларын бөјүкләүдүң, аозөмитин, мөһтө-шөмидикин көстөрир. Көз көстөрир ки, охучу бөјүкләүдүң, аозөмити өтүндә ардуру, ше'рин варымыгда да бөлө бир оозөмит јарамыр. Јахүд «бир кечө күтүр бәһгиндә» адыл ше'рларидө көзөләк-ләрик төстөри чыкты, тобын оладуғу лерин төстөри чыкты, тобын оладуғу үчүн, илсин мө'ман төманларын, сәфил-шүн, әрәфлөшөвр. Бу јердө «дөа киши, гөзөк ох» жолауыр, әрәфилдә не көзөлә-лик јашөмүр, көбуладују јакыма бүрах-мын. Шаирин көзөридө мешшәлар ча-лыдыр, буларын чыны керәүдүң үчүн «мешшәлар адамы чөкәр сөбөтә» дејир-үчүн, илсини гөштаршадан туттуш олмуру. Искәндәр гуштаршадан туттуш бир бөһөмдә, е јалајы гөдир бүтти тө-висириндө конкретлик вардыр, тобын-лик не доғгәлик вардыр. Чүңк шаир

һајөти, тобыти көзөл билар, төкчө оуну көзөлиди мөј дејил, аабабары мөј јашару:

Миз тикан саячылыб бермагларыма
Өлжә бир чачың бетнө каһи!

Доғма торпагында јетон өлө агач жолауыр ки. Муса Јагуб поэзиясында јөндөн чалкымасын. «Кер ағамз ај ишкыгыда», «Замид то гөмә варды», «Төгкәјда битон валес» ше'рлеридө ки ағачлар өз хустусийәтлери, көзәл-диклери ола көзүмә гаршымында көр-үрүр. Тобыти о бүтүн фәсилләри көрәүдү үчүн, оку бүтүн фәсилләри ки бирликдө төгдәм адыр.

Һөмшө тобытла төмиздә олан Муса Јагуб бир мүдәт көздөн арылдыб Бахмыда јашады, бу алар поэзиясы-нда бир дүртүрүстө, солгулау өвүтү кө-төрдә. Шаир өзү до буну неч әдиб кө-төрдә — доғма торпага гајтдым. Гајт-дым киши поэзиясы јөндөн чычөлдөн-ди. Әбәтөт, оңөр керә гајтмысы, халг јазычмыз Исмајыл Шихлинын исе-тордиз киши, фәләкарарм иди. Исма-йыллы рајоунда гөзетин редактору јазды. Бу ишкыгында — поэмасыдыр. Мүһарибонин иттир күнлерини өз ишкы-гынын атында көстөрмө чалым-сынын, поэтик, төсирл бир поэма јар-матга мүнәфәғ олмуштар.

Муса Јагуб бир нечо поэманын му-аллафедидир, бу поэмалар ичкәди ан јак-шымын. Ун ишкыгында — поэмасыдыр. Мүһарибонин иттир күнлерини өз ишкы-гынын атында көстөрмө чалым-сынын, поэтик, төсирл бир поэма јар-матга мүнәфәғ олмуштар.

Шаир өзин доғма торпага, доғма то-бытын гојундадыр. Тобыт исе һәмшө-шө тоадыр. Беао төзәликә үз-өү һәм-шө, бөлө төзәликә нөфөс алы јаша-мағ шаир үчүн хөһбәхталдыр. Демек, 50 јашы тамам олмуш бир ше'р, неч 50 јашы тамам олмуш бир өлөкә, ше-рәләр поэзиясынын мөһә ала бу төзәликә бө-зөүр, зөккәкәлмиздир.

Ибраһим МАЙМУД